

SARDAR PATEL UNIVERSITY
B. Com. (III Semester) Examination
Friday, 28 December 2012
10.30 a. m. – 12.30 p. m.
UB03CCOM04 – Fundamentals of Management Accounting

સુચના: દરેક પ્રશ્નના ગુણ ૧૫ છે. કુલ ગુણ ૬૦ છે.

પ્ર. ૧ સંચાલન હિસાબી પદ્ધતિ એટલે શું? તેના લક્ષણો જણાવો અને તે નાણાંકીય (૧૫)
 હિસાબો અને પડતરના હિસાબો કરતા કેવી રીતે જુદા પડે છે તે સમજાવો.

અથવા

પ્ર. ૧ (અ) સંચાલન હિસાબી પદ્ધતિની મર્યાદાઓ સમજાવો. (૦૮)

(બ) મેનેજમેન્ટ એકાઉન્ટન્ટનું સ્થાન, ભૂમિકા અને કાર્યો સમજાવો. (૦૭)

પ્ર. ૨ (અ) શિવેન લિમિટેડની માહિતી નીચે મુજબ છે. (૧૦)

વિગત	રકમ (₹)
ચલિત ખર્ચા	૮,૦૦,૦૦૦/-
સ્થિર ખર્ચા	૪,૦૦,૦૦૦/-
કુલ પડતર	૧૨,૦૦,૦૦૦/-
વેચાણ (૧૦,૦૦૦ એકમો)	૧૦,૦૦,૦૦૦/-
ખોટ	૨,૦૦,૦૦૦/-

ગણતરી કરો:

(૧) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર.

(૨) સમતૂટ બિંદુ (એકમો અને રૂપિયામાં)

(૩) જો વેચાણ કિંમતમાં ૨૦% વધારો થાય તો નવું સમતૂટ બિંદુ શોધો.

(૪) જો સમતૂટ બિંદુ ૧૬,૦૦૦ એકમોએ લાવવું હોય તો એકમદીઠ નવી વેચાણ કિંમત શોધો.

(૫) વેચાણ કિંમત પર ૧૦% નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણ (એકમો અને રૂપિયામાં) શોધો.

(૬) જો કંપની ₹ ૧,૦૦,૦૦૦/- નફો કમાતી હોય તો સલામતીનો ગાળો શોધો.

(૭) જો કરવેરા પછીનો ₹ ૫૦,૦૦૦/- નફો મેળવવો હોય તો જરૂરી વેચાણ (એકમો અને રૂપિયામાં) શોધો. (કરવેરાનો દર ૫૦% છે.)

(બ) હેમંત લિમિટેડ બે વસ્તુઓ 'A' તથા 'B'નું ઉત્પાદન કરે છે. બંને વસ્તુને લગતી વિગતો નીચે મુજબ છે. (૦૫)

વિગત	વસ્તુ 'A'	વસ્તુ 'B'
એકમટીઠ વેચાણ કિંમત	₹ ૨૮૨/-	
₹ ૩૯૦/-		
એકમટીઠ પ્રત્યક્ષ માલસામગ્રી	₹ ૮૦/-	
₹ ૧૧૦/-		
એકમટીઠ જરૂરી મજૂર કલાકો	૩૫ કલાક	૪૮ કલાક
કલાકટીઠ મજૂરી દર	₹ ૩/-	₹ ૩/-
ચલિત પરોક્ષ ખર્ચા (પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચના ટકા)	૬૦%	૭૫%
બંને વસ્તુઓનો સ્થિર શીરોપરી ખર્ચ	કુલ	₹ ૧૮,૦૦૦/-

જો બંને વસ્તુઓ માટે કારખાનામાં ઉત્પાદનક્ષમતા અનુક્રમે 'A'ના ૧,૨૦૦ એકમો અને 'B'ના ૧,૫૦૦ એકમો હોય અને મળી શકે તેવા મજૂર કલાકો ૯૯,૮૪૦ કલાક હોય તો મહત્તમ નફો મેળવવો હોય તો બંને વસ્તુનું મહત્તમ ઉત્પાદન કેટલું કરવું જોઈએ તે દર્શાવો.

અથવા

પ્ર. ૨ (અ) બે સમયગાળાનું વેચાણ તથા નફાની વિગત નીચે મુજબ છે. (૧૦)

વર્ષ	વેચાણ (₹)	નફો (₹)
૨૦૧૦	૫૦,૦૦૦/-	૫,૦૦૦/-
૨૦૧૧	૬૦,૦૦૦/-	૮,૦૦૦/-

ગણતરી કરો:

- (૧) નફા જથ્થાનો ગુણોત્તર.
- (૨) બંને વર્ષના ચલિત ખર્ચા શોધો.
- (૩) સ્થિર ખર્ચ શોધો.
- (૪) સમતૂટ બિંદુ શોધો.
- (૫) ₹ ૧૦,૦૦૦/- નફો કમાવવા જરૂરી વેચાણ શોધો.
- (૬) જો વેચાણ કિંમતમાં ૧૦% ઘટાડો થાય તો નવું સમતૂટ બિંદુ શોધો.
- (૭) વેચાણ કિંમત પર ૧૦% નફો મેળવવા જરૂરી વેચાણ શોધો.

(બ) જશવંત લિમિટેડની નીચેની વિગતો આપેલ છે. (૦૫)

વિગત	વસ્તુ 'A'	વસ્તુ 'B'
એકમટીઠ માલસામગ્રી ખર્ચ	₹ ૨૦/-	₹ ૨૫/-
એકમટીઠ મજૂરી ખર્ચ	₹ ૧૦/-	₹ ૧૫/-
એકમટીઠ ચલિત શીરોપરી ખર્ચ	₹ ૧૦/-	
₹ ૧૫/-		
એકમટીઠ વેચાણ કિંમત	₹ ૬૦/-	
₹ ૧૦૦/-		

વર્ષના કુલ સ્થિર ખર્ચ ₹ ૧૦,૦૦૦/- છે. નીચેના પૈકી કયું વેચાણ

મિશ્રણ સ્વીકારવું જોઈએ તે દર્શાવો.

- (૧) વસ્તુ 'A'ના ૮૦૦ એકમો અને વસ્તુ 'B'ના ૬૦૦ એકમો
- (૨) ફક્ત વસ્તુ 'A'ના ૧,૮૦૦ એકમો
- (૩) ફક્ત વસ્તુ 'B'ના ૧,૨૦૦ એકમો
- (૪) વસ્તુ 'A'ના ૧,૨૦૦ એકમો અને વસ્તુ 'B'ના ૪૦૦ એકમો

- પ્ર. ૩ નિસર્ગ લિમિટેડની નીચેની વિગતો પરથી તારીખ: ૩૧ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ના રોજ (૧૫)
પૂરા થતા ત્રણ માસનું રોકડ બજેટ તૈયાર કરો. તારીખ: ૧ ઓગષ્ટ, ૨૦૧૧ના રોજ
રોકડ સિલક `૧,૮૦,૦૦૦/- છે.

૨૦૧૧ માસ	કુલ વેચાણ (`)	કુલ ખરીદી (`)	મજૂરી (`)	કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા (`)	અન્ય ખર્ચા (`)
જૂન-૨૦૧૧	૨૦૦૦૦૦	૧૨૦૦૦૦	૩૬૦૦૦	૨૧૦૦૦	૫૫૦૦૦
જુલાઈ-૨૦૧૧	૩૦૦૦૦૦	૧૮૦૦૦૦	૪૦૦૦૦	૨૪૦૦૦	૬૫૦૦૦
ઓગષ્ટ-૨૦૧૧	૪૦૦૦૦૦	૨૪૦૦૦૦	૪૪૦૦૦	૨૭૦૦૦	૭૫૦૦૦
સપ્ટેમ્બર-૨૦૧૧	૫૦૦૦૦૦	૩૦૦૦૦૦	૪૮૦૦૦	૩૦૦૦૦	૮૫૦૦૦
ઓક્ટોબર-૨૦૧૧	૬૦૦૦૦૦	૪૦૦૦૦૦	૫૨૦૦૦	૩૩૦૦૦	૮૫૦૦૦

વધારાની માહિતી:

- (૧) રોકડ વેચાણ અને ઉધાર વેચાણનું પ્રમાણ ૧:૩ છે.
- (૨) ઉધાર અને રોકડ ખરીદીનું પ્રમાણ ૧:૧ છે.
- (૩) દરેક માસમાં ઉધાર વેચાણના ૧૦% માલ પરત આવે છે.
- (૪) ઉધાર વેચાણના ૫૦% નાણાં વેચાણ પછીના પ્રથમ માસમાં વસુલ આવે છે અને બાકીના ૫૦% નાણાં ત્યારપછી બીજા માસમાં વસુલ આવે છે.
- (૫) લેણદારો એક માસની શાખા આપે છે.
- (૬) કુલ ચોખ્ખા વેચાણના ૫% લેખે વેચાણ પર કમીશન, ખરેખર વેચાણ થયા પછીના માસમાં ચૂકવવામાં આવે છે.
- (૭) ચૂકવણી સમયગાળો: મજૂરી $\frac{1}{4}$ માસ પછી

કારખાના પરોક્ષ ખર્ચા $\frac{1}{3}$ માસ પછી

અન્ય ખર્ચા $\frac{1}{2}$ માસ પછી

અથવા

- પ્ર. ૩ “વૃંદાવન” લિમિટેડની નીચેની માહિતી પરથી ૬૦%, ૮૦% અને ૧૦૦% (૧૫)
ઉત્પાદન સપાટી માટે પરિવર્તનશીલ બજેટ દર્શાવો જે નીચેની ૫૦% સપાટીના
આધારે તૈયાર કરો તેમાં દરેક સપાટીએ કુલ પડતર, એકમદીઠ પડતર અને નફો
દર્શાવો.

વિગત

ઉત્પાદન અને વેચાણ એકમો (૫૦% સપાટીએ)	૫,૦૦૦
એકમો	
પ્રત્યક્ષ માલસામગ્રી ખર્ચ એકમદીઠ	` ૨૦/-

પ્રત્યક્ષ મજૂરી ખર્ચ એકમટીઠ	` ૧૦/-
અન્ય પ્રત્યક્ષ ખર્ચ એકમટીઠ	` ૧૫/-
કારખાના પરોક્ષ ખર્ચ (૫૦% સ્થિર)	` ૫૦/-
વહીવટી પરોક્ષ ખર્ચ (૧૦૦% સ્થિર)	` ૪૦/-
વેચાણ વિતરણ પરોક્ષ ખર્ચ (૭૫% ચલિત)	<u>` ૬૦/-</u>
એકમટીઠ કુલ પડતર	` ૧૮૫/-
એકમટીઠ વેચાણ કિંમત	<u>` ૨૦૦/-</u>
એકમટીઠ નફો	<u>` ૫/-</u>

પ્ર. ૪ નીચેની વિગતો એક કારખાનાને લગતી છે જેના પરથી માલસામગ્રી ખર્ચ વિચલનોની ગણતરી કરો. (૧૫)

માલસામગ્રી	પ્રમાણ			ખરેખર		
	જથ્થો (kg.)	ભાવ (`)	કુલ (`)	જથ્થો (kg.)	ભાવ (`)	કુલ (`)
A	૨૦૦	૨	૪૦૦	૧૮૦	૨.૨૦	૩૯૬
B	૧૦૦	૫	૫૦૦	૧૨૦	૪.૮૦	૫૭૬
ખોટ	૩૦૦		૯૦૦	૩૦૦		૯૭૨
	૨૦		---	૩૦		---
	૨૮૦		૯૦૦	૨૭૦		૯૭૨

અથવા

પ્ર. ૪ નીચેની માહિત પરથી મજૂરી ખર્ચ વિચલનોની ગણતરી કરો. (૧૫)

	પ્રમાણ			ખરેખર		
	મજૂર કલાકો	દર (`)	મજૂરી ખર્ચ (`)	મજૂર કલાકો	દર (`)	મજૂરી ખર્ચ (`)
પુરૂષો સ્ત્રીઓ	૫૦૦	૩	૧૫૦૦	૭૦૦	૩.૨૦	૨૨૪૦
	૩૦૦	૧.૨૦	૩૬૦	૩૦૦	૧.૦૦	૩૦૦
	૮૦૦		૧૮૬૦	૧૦૦૦		૨૫૪૦

